

18/84

SOFIJA ANTONIJEVIĆ

Centralne Biuro Wystaw Artystycznych

SOFIJA ANTONIJEVIĆ

SOFIJA ANTONIJEVIĆ (Jugostawia)

TKANINA

maj 1984

Warszawa „Zachęta” Plac Małachowskiego 3

czerwiec 1984

Łódź Centralne Muzeum Włókiennictwa, ul. Piotrkowska 282

Tworząc tkaninę artystyczną próbuję wyrazić otaczający mnie świat i jego piękno.

Poprzez splot nici, grę barw i cieni, relief realnych i nierealnych kształtów, szukam własnego wyrazu wewnętrznych odczuć. W ten sposób staram się w moich pracach pokazać różnorodność życia i uczynić je piękniejszym dla siebie i otoczenia.

Wszystko to wymaga wyobraźni, cierpliwości i wyjątkowych wyrzeczeń ale jednocześnie daje głęboką radość twórczą i spokój wewnętrzny, który płynie ze świadomości obdarowywania ludzi pięknem.

Sofija. Antonijević

Kiedy przed wielu laty zetknęłam się na międzynarodowym forum z tkaninami pochodzącymi z Jugostawii, uderzyło mnie ich pokrewieństwo z twórczością polską w tej dziedzinie. Fascynujące prace Jagody Buić sąsiadowały wówczas z kompozycjami Magdaleny Abakanowicz na Ilozańskim Biennale Tkaniny Artystycznej, bulwersując świat sztuki tkackiej.

Nie sądziłam, że nadarzy się okazja w Warszawie w wiele lat później do refleksji nad podobieństwem tkackich dążeń występujących w tych terytorialnie odległych środowiskach twórczych. Tak się jednak stało. Wizyta na Saskiej Kępie w nietypowy grudniowy wieczór, kiedy za oknami zamiast śniegu padał obfity deszcz, przypomniała tamto dawne spotkanie.

Tym razem zobaczyłam kilkanaście tkanych i wiązanych kompozycji z sizalu, bawełny i wełny autorstwa Sofiji Antonijević z Jugostawii. Były zróżnicowane, inne od tych które znam, a przecież do nich podobne jakby należały do kręgu nazywanego „polską szkołą tkaniny”. To pokrewieństwo widoczne było nie tylko w stosowaniu splotów, wyborze surowca ale także wyczuwalne w ogólnym klimacie niezależności tkaniny, jej samodzielnej egzystencji w otoczeniu. Zainteresował mnie ich rodowód i autorka, Bośniaczka z pochodzenia, która znalazła się w Warszawie razem z pracami. Droga jaką przeszła w zdobywaniu umiejętności artystycznych nie była typowa ani prosta. Sofija Antonijević wcześniej założyła rodzinę, studia rozpoczęła więc jako żona i matka. W czasie pobytu w Moskwie podejmuje naukę w zakresie grafiki warsztatowej. Następnie w Pradze czeskiej studiuje malarstwo i rysunek pod kierunkiem prof. Jaroslava Riegla. Zainteresowanie twórczością tkacką wystąpiło wyraźnie w czasie pierwszego pobytu w Warszawie w roku 1973. Polska w latach siedemdziesiątych znana była jako ważne centrum współczesnej sztuki tkackiej i przyciągała wielu artystów z zagranicy.

Sofija Antonijević zetknęła się w Warszawie z Zofią Tchorek, artystką, która uprawiała obok malarstwa twórczość w zakresie tkaniny. Ona to zachęciła Sofiję do zapoznania się ze splotem tkackim przynosząc jej matę ramę z naciągniętą osnową. Tak zaczęła się przygoda z włóknem i przyjaźń z Zofią Tchorek. W krótkim stosunkowo czasie, pierwsze trudności warsztatowe zostały pokonane z właściwą dla autorki pasją i uporem. Nastąpiła kolejna faza pracy, wzrastała fascynacja włóknem zwłaszcza sizalowym, powstawały z niego tkaniny komponowane wprost na warsztacie, niebawem zaczęły się poszukiwania w technice macramé. W 1977 roku, po czterech latach prób i doświadczeń nastąpiła prezentacja wykonanych prac. Autorka eksponowała

je na kilku kolejnych wystawach w Koszalinie, Lublinie i Warszawie. Dwa z wymienionych pokazów były grupowe z Zofią Tchorek i Krystyną Brodzką-Piqtrowską, trzeci stanowił prezentację indywidualną w Salach Klubu Prasy i Książki na Nowym Świecie. Już te pierwsze tkaniny jak i późniejsze odznaczały się wyrazistą fakturą. Czasem wynikała ona z grubych pasm wełny jakby nakładanych na tkaną powierzchnię i formowanych w festony, później zmienił się jej charakter w miarę stosowania sumakowego splotu, który na powierzchni kształtował drugą warstwę powiązaną organicznie z podłożem. Właśnie ten typ rozwiązań warsztatowych zbliżał autorkę do stylu „polskiej szkoły tkaniny” w warstwie technicznej.

O kompozycyjnej stronie jej tkanin da się powiedzieć, że charakteryzują się one geometryzującą prostotą z pewnymi tendencjami do zmiękczenia linii podziałów i wprowadzenia łagodnych krzywizn. Daje się również zauważyć stopniowe odejście od preferowania układów jednoosiowych na rzecz wieloosiowości i przechodzenia od układów pionowych do poziomych.

Innymi zasadmi rządzą się natomiast makaty wykonane techniką macramé. Niemal wszystkie rozgrywane są w stosowanych barwach: zieleni, brązów, szarości i beżów, a konstrukcja węzłów przywodzi na myśl ornamentalne motywy florystyczne. Autorka sięgnęła po tę technikę dla realizacji odrębnych, niż w tkaninach założeń. Pragnęła stworzyć kompozycje z włókna, które korespondowały by z wnętrzem typu tradycyjnego, zabytkowego. Jej tkaniny bowiem zdecydowanie współczesne w wyrazie nie odpowiadają tym cełom, makaty zaś ruchliwością płaszczyzny tworzonej przez zespolenie poszczególnych jej partii za pomocą wiązania, wibrację koloru, przestrzenność motywów stwarzają barokową niemal dekoracyjność.

Prezentowany na obecnej wystawie zespół prac ukazuje dwa wątki poszukiwań Sofiji Antonijević. Jeden z nich znajduje wyraz w tkaninach jednobarwnych o perfekcyjnej czystości kompozycyjnej, oszczędnych a nawet rygorystycznych wrztałtowo, drugi we wspomnianych makatach przypominających mięsistością materii bogate kotary. Oba gatunki twórczości uzupełniają się wzajemnie nie ograniczając wyobraźni do jednej sfery kształtowania, otwierają zatem drogę dalszych doświadczeń.

Irena Huml

SOFIJA ANTONIJEVIĆ

Urodziła się w 1942 r. w miejscowości Sokolović koło Sarajewa. Od 1966 do 1970 r. studiowała w Pradze malarstwo u prot. Jaroslava Riegla. W latach 1973—1977 zajmowała się tkaniną artystyczną, jednocześnie studiując w atelier Zofii Tchorek w Warszawie. Członek Stowarzyszenia Artystów Plastyków Sztuki Stosowanej Jugosławii.

WYSTAWY INDYWIDUALNE:

- 1969 — Praga, Galeria Klubu Jugosłowiańskiego
- 1976 — Warszawa, Galeria Klubu Jugosłowiańskiego
- 1977 — Koszalin, Galeria Związku Polskich Artystów Plastyków
 - Lublin, Galeria Związku Polskich Artystów Plastyków
 - Warszawa, Galeria Klubu MPiK, Nowy Świat
- 1978 — Belgrad, Sala Wystaw „Protokol”
- 1979 — Belgrad, Galeria „Pinki”

WYSTAWY ZBIOROWE:

- 1972 — Belgrad, Dom Kultury Nowy Belgrad
- 1979 — Salon Październikowy, Belgrad Galeria „Pinki”
- 1980 — Wystawa Likovni Mart '80, Belgrad, Galeria „Vidikovac”
 - XII Wystawa Majowa, Belgrad, Pawilon „Cvijeta Zuzorić”
 - XXI Salon Październikowy '80, Belgrad, Pawilon „Cvijeta Zuzorić”
- 1981 — Wystawa Likovni Mart '81, Belgrad, Galeria „Vidikovac”
 - XIII Salon Majowy, Belgrad, Pawilon „Cvijeta Zuzorić”
 - Salon Październikowy, Belgrad, Galeria „Pinki”
- 1982 — Wystawa Likovni Mart '82, Belgrad, Galeria „Singidunum”
 - XIV Salon Majowy, Belgrad, Pawilon „Cvijeta Zuzorić”
 - Warszawa, Galeria Klubu Jugosłowiańskiego
- 1983 — Wystawa Likovni Mart '83, Belgrad, Galeria „Singidunum”
 - XV Salon Majowy, Belgrad, Pawilon „Cvijeta Zuzorić”

PRACE W ZBIORACH:

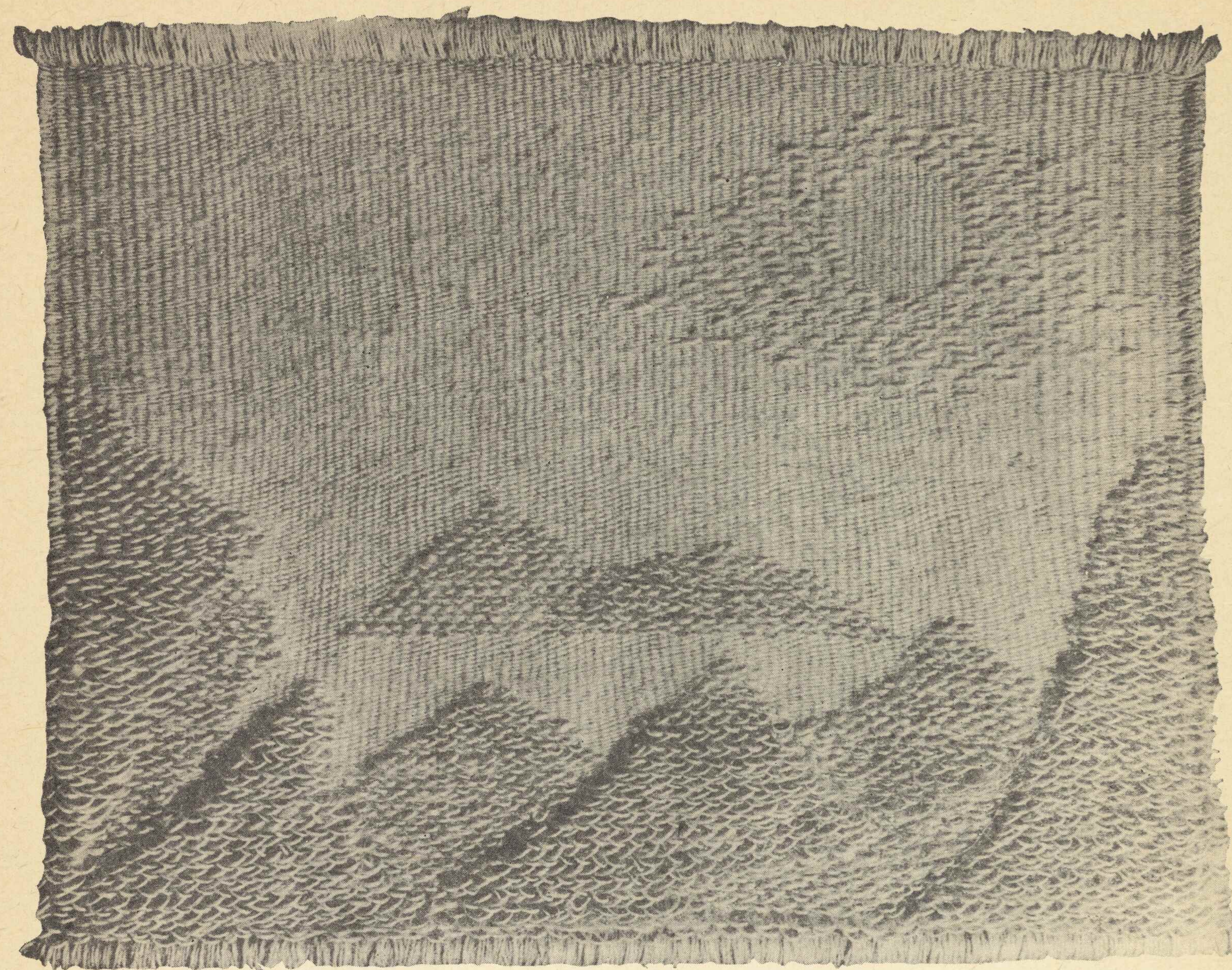
Muzeum Sztuki Współczesnej w Belgradzie, Muzeum Okręgowego w Koszalinie oraz w zbiorach prywatnych w Jugosławii i za granicą w Anglii, Czechosłowacji, Finlandii, Japonii, Polsce, RFN, Szwecji, USA.

NAGRODA:

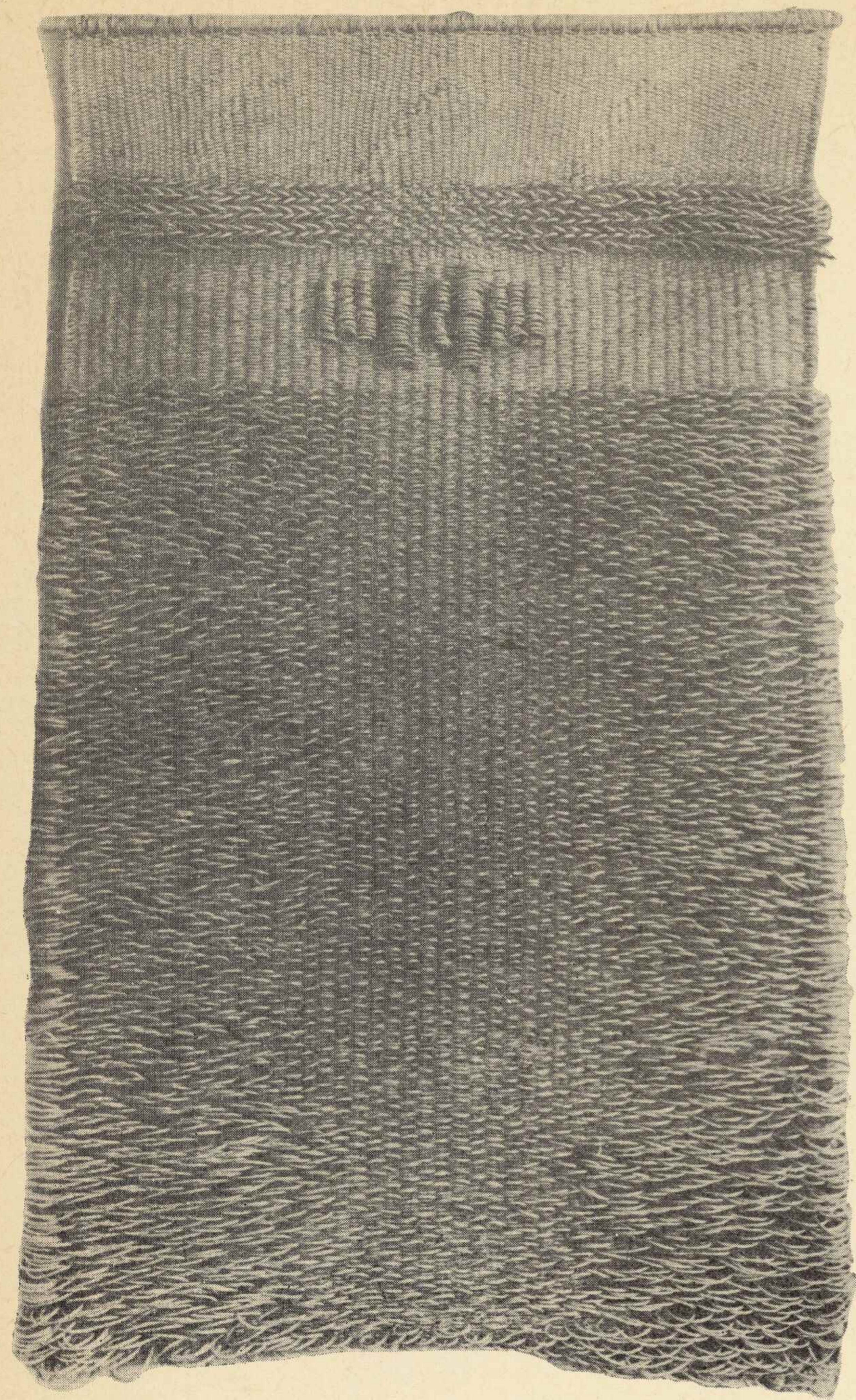
- 1980 — dyplom XII Salonu Majowego, Belgrad Pawilon „Cvijeta Zuzorić” za prace: Radość, 1978 i Cisza, 1979

SPIS PRAC

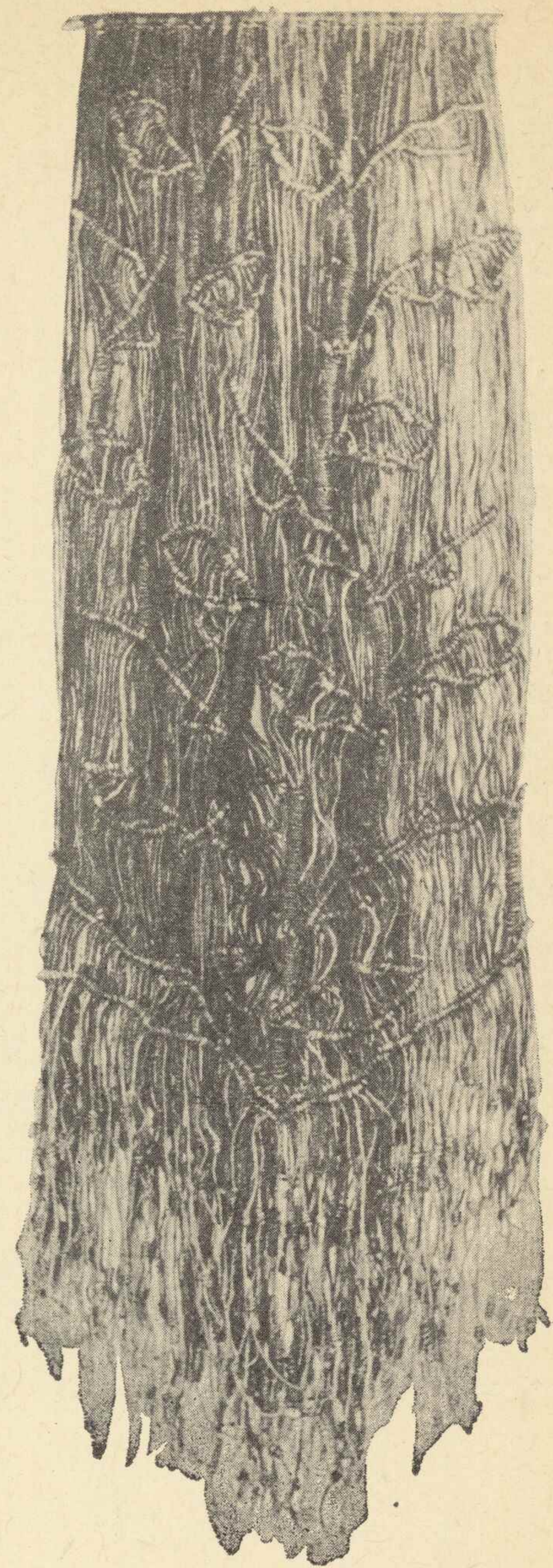
1. Kwiat, 1976, sizał, 130×100
2. Skaty, 1976, sizał, 140×100
3. Wodospad, 1976, sizał, 300×110
4. Tajemnica, 1976, sizał, 170×120
5. Radość, 1977, sizał, 200×120
6. Rozkosz, 1977, sizał, 250×150
7. Złoto, 1977, sizał, 250×170
8. Kraj ojczysty, 1977, sizał, 250×170
9. Przenikanie, 1977, sizał, 150×120
10. Marzenie, 1977, sizał, konopie, 250×150
11. Uśmiech, 1977, sizał, 150×120
12. Płomień, 1978, sizał, 300×120
13. Cisza, 1979, sizał, 250×170
14. Liście, 1979, sizał, 180×60
15. Srebro, 1979, sizał, macramé, 120×50
16. Splot, 1979, sizał, macramé, 160×90
17. Forma, 1980, sizał, 110×40
18. Wspomnienie, 1980, sizał, macramé, 120×50
19. Ogień, 1981, sizał, 200×150
20. Wiosna, 1981, bawełna, macramé, 200×70
21. Klejnot, 1981, bawełna, macramé, 200×60
22. Świt, 1981, bawełna, macramé, 300×120
23. Horyzonty, 1982, sizał, 260×150
24. Przezroczystość, 1982, sizał, macramé, 300×120
25. Jesień, 1982, bawełna, macramé, 200×120
26. Harmonia, 1983, sizał, 300×120
27. Gra kolorów, 1983, sizał, macramé, 400×120
28. Wariacje, 1983, sizał, macramé, 300×120
29. Żniwo, 1983, sizał, 200×100
30. Istnienie, 1984, bawełna, macramé, 400×100.

Skaty

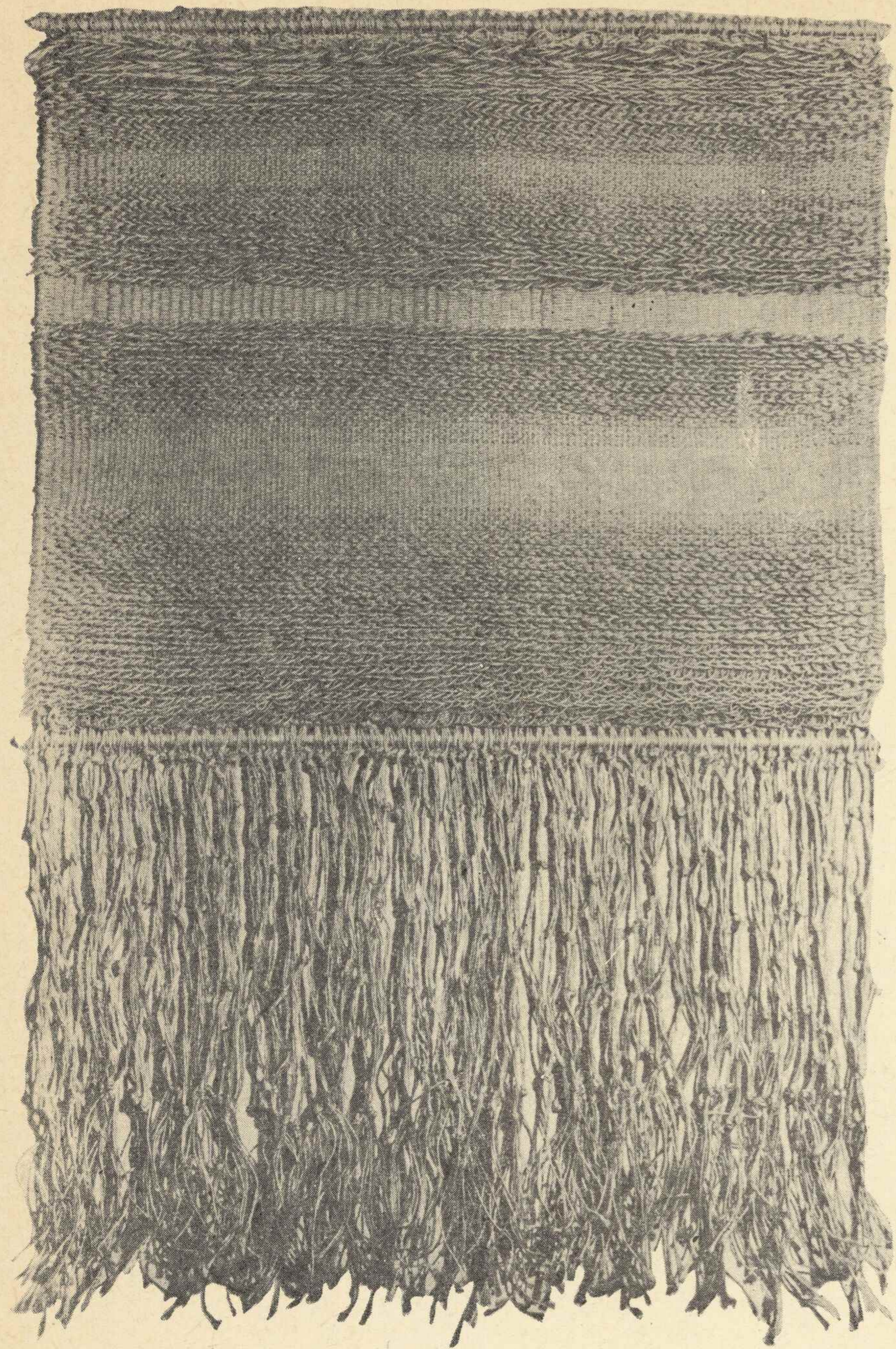
Radość

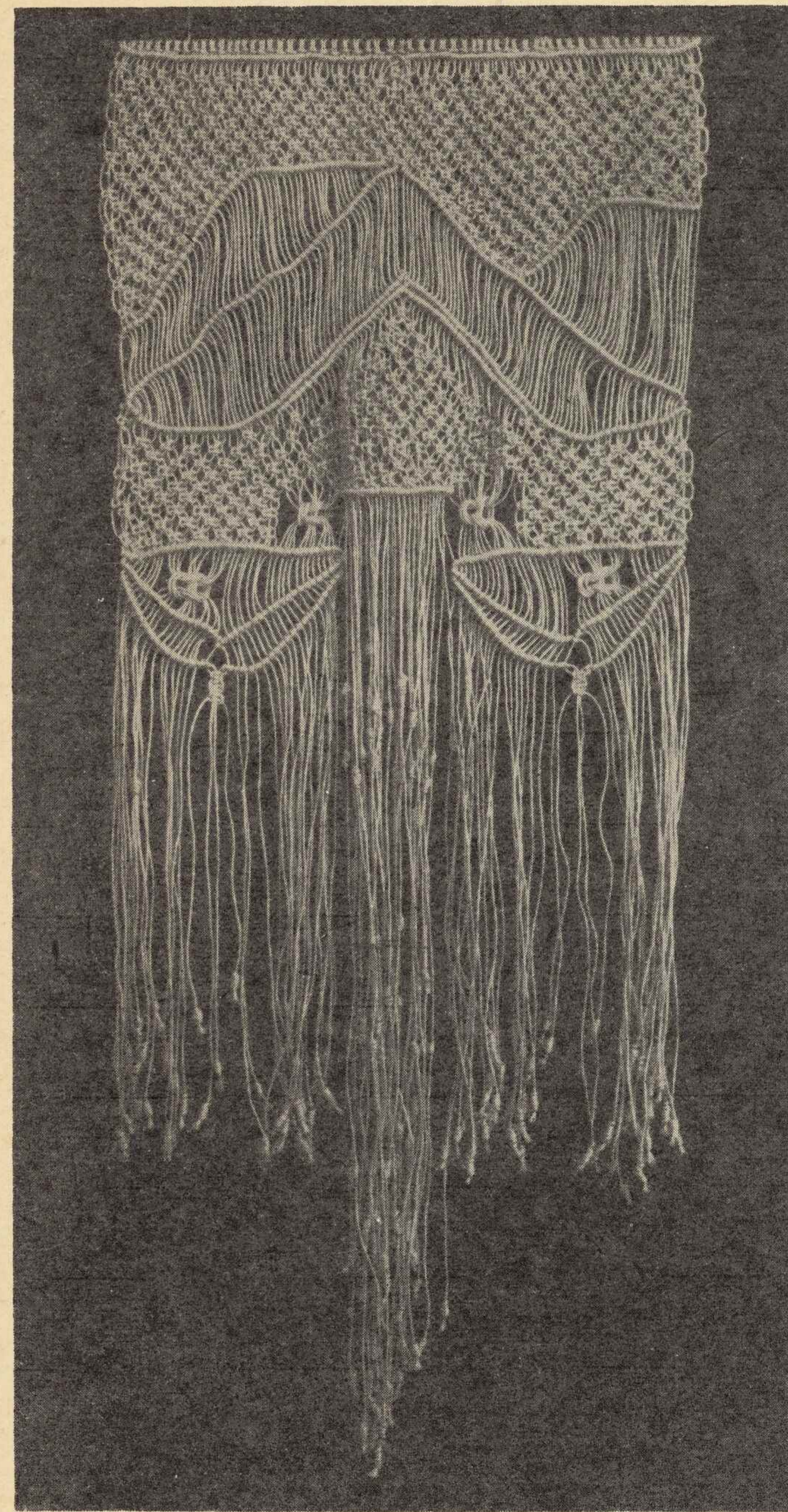
Liście, macramé

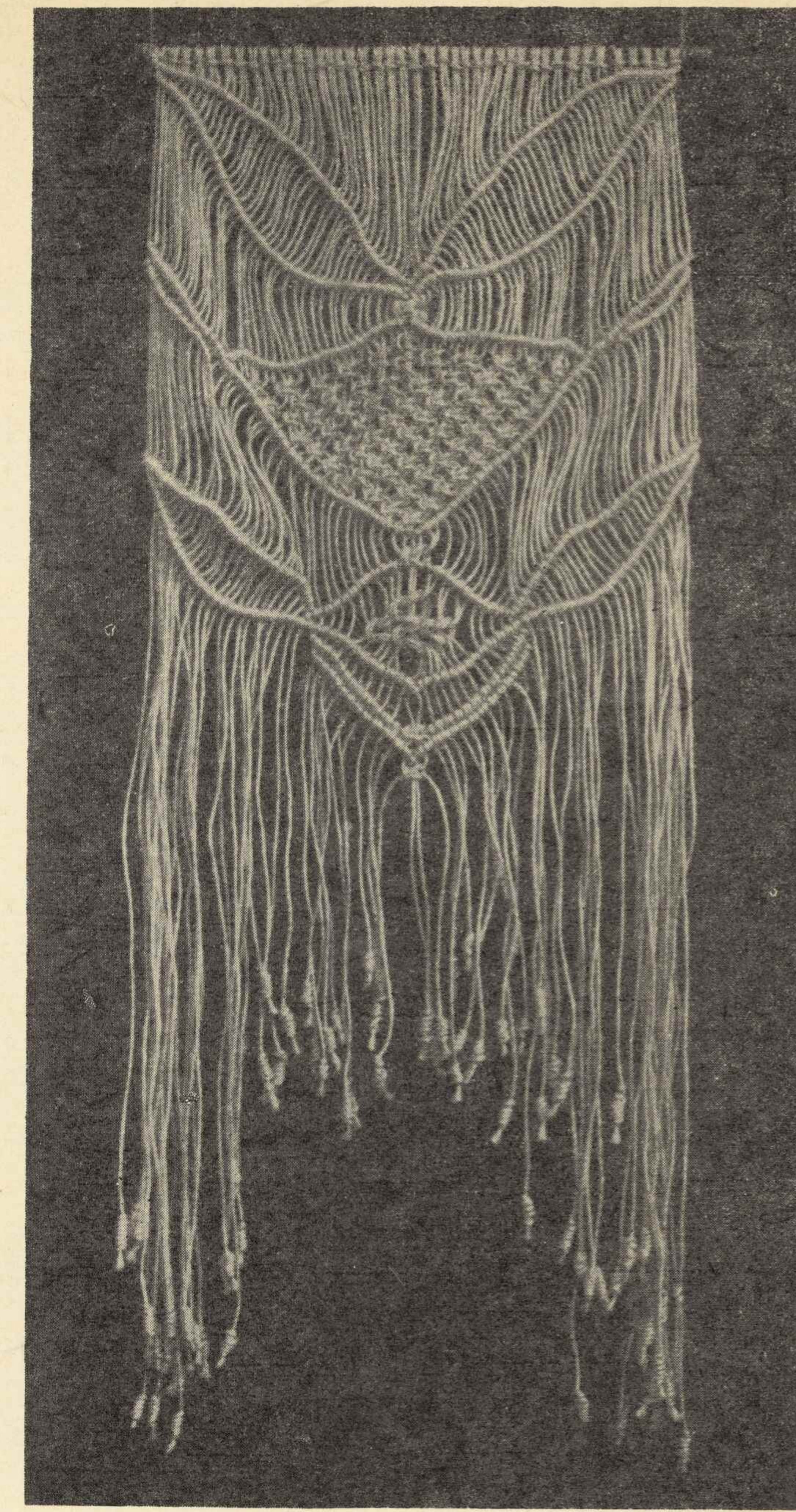
Marzenie

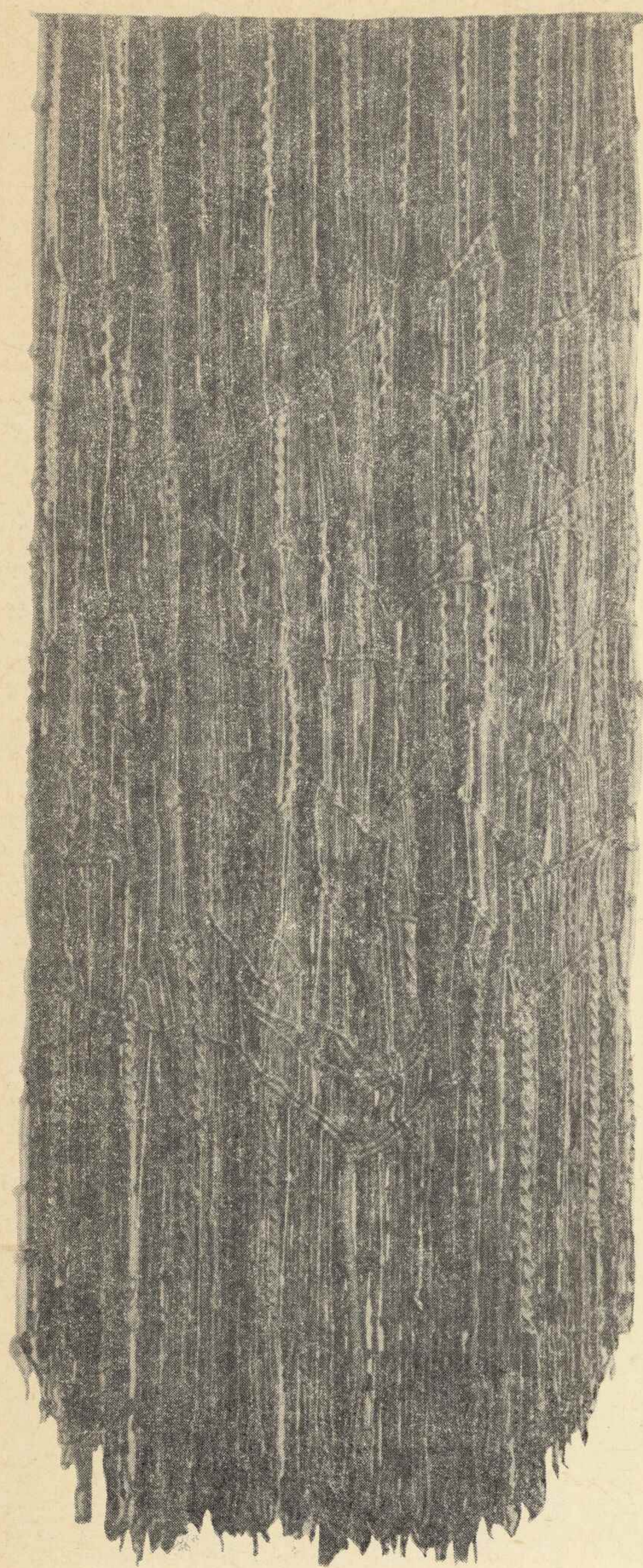
Cisza

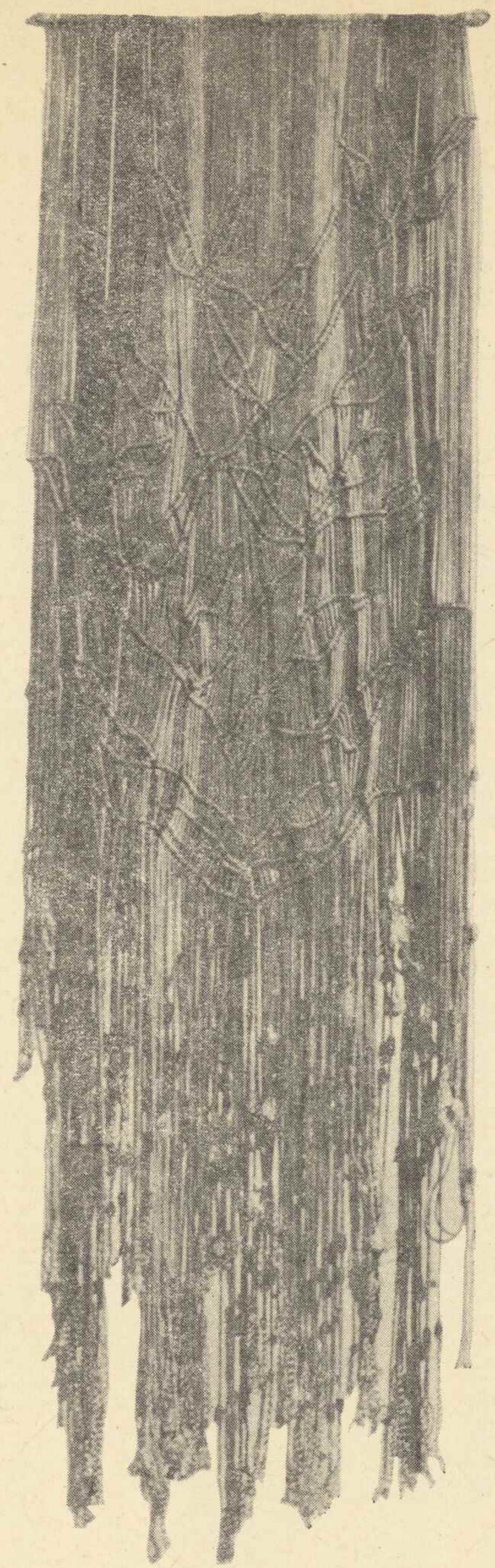
Splot, macramé

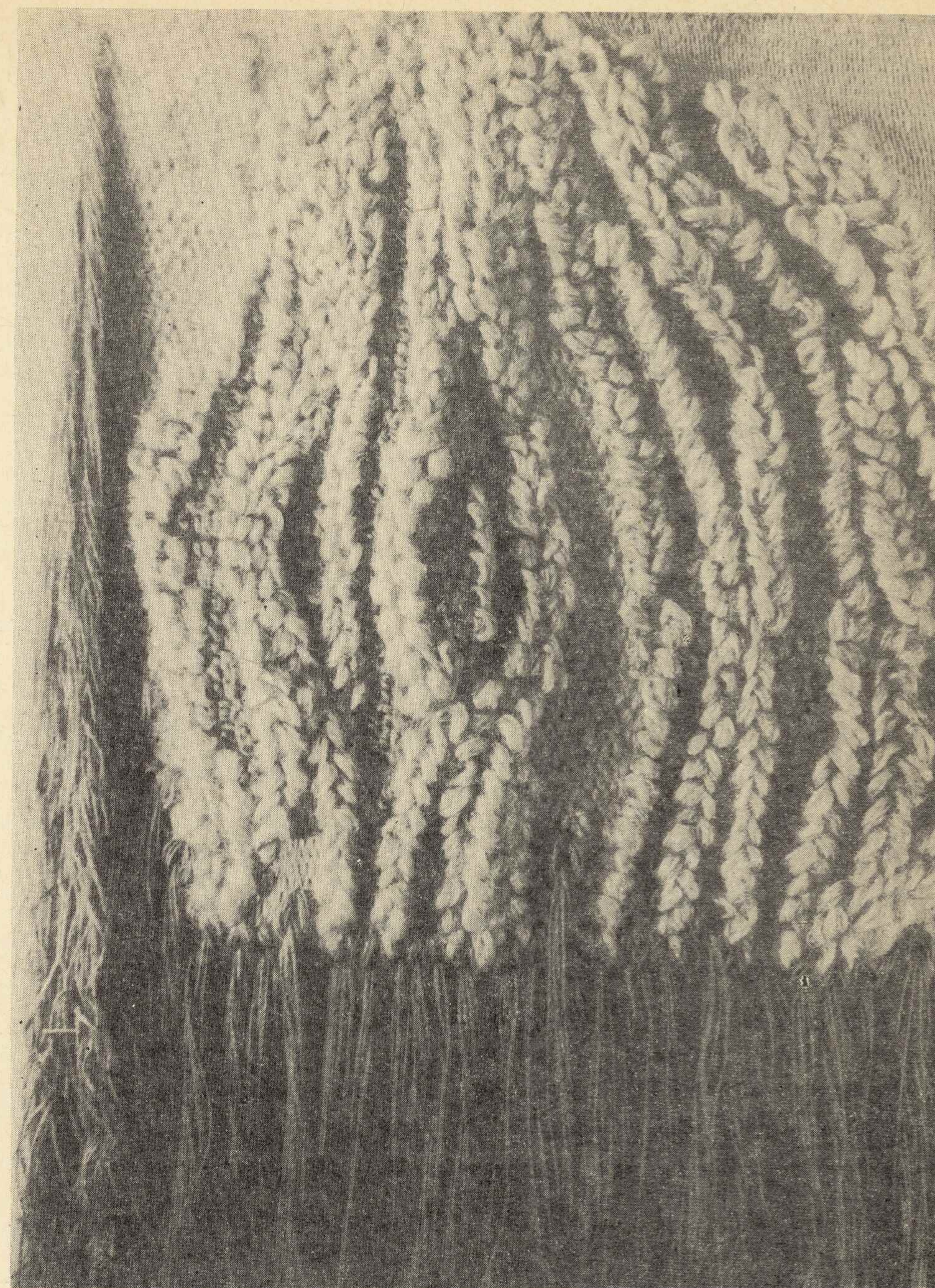
Srebro, macramé

Švit, macramé

Klejnot, macramé

Žniwo (fragment)

Na plakacie: Płomień

Na okładce: Ogień Jesień Harmonia

Wydawca: Centralne Biuro Wystaw Artystycznych

Projekt plakatu i opracowanie graficzne katalogu: Zygmunt Magner

Redakcja katalogu: Zdzisława Tymanowa

Redakcja techniczna: Mirosław Winiarek

Zdjęcia czarno-białe: C. Osiecka, F. Zwierzchowski

Zdjęcia barwne: F. Zwierzchowski

Zdjęcie autorki: C. Osiecka

Cena zł: 70.—

WDA — Zakład Typograficzny, z. 243 n. 600, T-5

